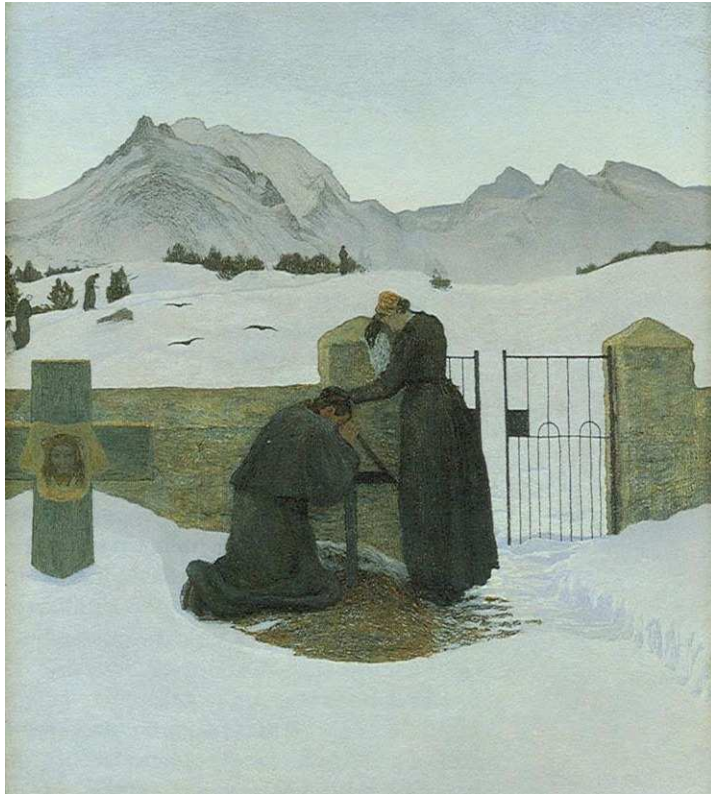

Voorjaarsconcert Toonkunstkoor Maastricht

Ein deutsches Requiem Johannes Brahms

zondag 20 april 2008
Sint Janskerk | Maastricht

Ein deutsches Requiem Johannes Brahms (1833- 1897)

- ~~~~~
1. **Koor: *Selig sind, die da Leid tragen***
Ziemlich langsam und mit Ausdruck
 2. **Koor: *Denn alles Fleisch, es ist wie Gras***
Langsam, marschmässig-Un poco sostenuto-Allegro non troppo
 3. **Bariton en koor: *Herr, lehre doch mich***
Andante moderato
 4. **Koor: *Wie lieblich sind Deine Wohnungen***
Mässig bewegt
 5. **Sopraan en koor : *Ihr habt nun Traurigkeit***
Langsam
 6. **Bariton en koor : *Denn wir haben hie keine bleibende Statt***
Andant-Vivace-Allegro
 7. **Koor : *Selig sind die Toten, die in dem Herrn sterben***
Feierlich
- ~~~~~

Uitvoerenden:
Toonkunstkoor Maastricht
Jan Hupperts, dirigent
Paul Huijts, piano

Vocale solisten:
Britt Truyts, sopraan
Salvatore Scalzo, bariton

~~~~~

Hoofdsponsor van dit concert:

Dit programmaboekje werd geprint door:

MULTICOPY

Voorwoord van de voorzitter

Temidden van de koormuziek neemt 'Ein deutsches Requiem' van Johannes Brahms een bijzondere plaats in. Niet geschreven voor de eredienst, maar voor gewone mensen die met de dood geconfronteerd worden, geeft het muzikaal uitdrukking aan het lijden, het zoeken naar zin en troost. Tekst en muziek zijn zeer nauw met elkaar verbonden. Brahms koos zelf de teksten uit het oude testament en nam ze op in een weefsel van lange muzikale lijnen dat onophoudelijk van kleur verandert. Geen ander requiem komt ons zo dichtbij – zoekend, vragend, troostend, aanvaardend. Het Toonkunstkoor Maastricht is verheugd dit prachtige werk onder de bezielende leiding van Jan Hupperts te mogen uitvoeren. Wij danken u voor uw belangstelling voor dit concert. Dat het u moge boeien en moge klinken zoals het door de componist bedoeld is.

Prof. dr. Robert Roe, voorzitter

“Zingende mensen zijn gelukkige mensen” (Jan Hupperts)

"Ik heb altijd met hart en ziel getracht muziek naar de mensen over te dragen, omdat ik besef en voel dat muziek je boven alle besommeringen van het dagelijkse leven uittilt en je een stukje geluk brengt. Of dat nu kleuterliedjes zijn, of de Matthäus Passion van Bach, of een pianorecital. Iedere keer opnieuw is mijn doel het overdragen van muziek naar de harten van de mensen, zodat men het gevoel krijgt dat er meer is dan de vergankelijkheid van deze wereld."

Jan Hupperts, dirigent

Colofon:
samenstelling: Pascal Nypels
toelichting: Eduard van Hengel
zie voor de uitgebreide versie
<http://www.xs4all.nl/~eduardvh>
schilderij voorzijde: Il dolore confortato dalla fede (1895-1896)
van Giovanni Segantini | Hamburger Kunsthalle

Toonkunstkoor Maastricht

Toonkunstkoor Maastricht (TKM) werd in 1999 opgericht en is aangesloten bij de Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst. Momenteel bestaat het koor uit 44 leden. Op het repertoire staan koorwerken en missen van o.a. Vivaldi (Gloria), Mozart (Requiem), Duruflé, Brahms, Haydn (*Sieben Letzte Worte*), Perosi, De Klerk en Meulemans. In het seizoen 2006-2007 werd de 85ste verjaardag gevierd van dirigent Jan Hupperts en werkte TKM mee aan een uitvoering van Haydn's *Schöpfung* in Roermond (samen met Toonkunstkoor Roermond). In juni 2007 zong TKM de *Petite Messe Solennelle* van Rossini tijdens een feestelijk concert in Maastricht. Kenmerkend voor TKM is dat jonge getalenteerde zangers en zangeressen, vaak nog studierend of pas afgestudeerd aan het conservatorium, een kans krijgen als solist ervaring op te doen. Vast ankerpunt in het concertseizoen is de jaarlijkse, druk bezochte, kerstmatinee op de zaterdag voor kerstmis in de Onze Lieve Vrouwe Basiliek te Maastricht. Op zondag 14 september 2008 is TKM te horen tijdens 'Het Parcours'.

De repetities vinden elke zaterdag van 10.00 tot 13.00 uur plaats in Maastricht. Aspirant-leden met koorervaring zijn van harte welkom. Indien u een repetitie wilt bijwonen kunt u contact opnemen met het secretariaat: tel: 045 - 4052992. Meer informatie over TKM, de dirigent Jan Hupperts, het repertoire en de komende concerten vindt u op de website van het koor.

www.toonkunstkoormaastricht.nl

Secretariaat: Kerkstraat 43, 6336 BA Hulsberg, tel.: 045 - 4052992
Email: toonkunstkoormaastricht@hotmail.com

Een hooglied van de troost

Over het werk

De titel van Brahms' Deutsches Requiem is misleidend. De tekst is weliswaar Duits, maar is het ook een Requiem? De tekst is geen vertaling van de Latijnse Requiemmissa, de Missa pro defunctis. Brahms selecteerde teksten uit het Oude en Nieuwe testament en uit apocriefe boeken die in zijn Luthervertaling voorkwamen maar het was niet zijn bedoeling om liturgische muziek te schrijven; hij schreef een religieus werk voor de concertzaal, en plaatste zich daarmee in de traditie van Händels Messiah en Beethovens Missa Solemnis.

Belangrijker nog is dat Brahms' Requiem niet speciaal bedoeld is voor perioden of gelegenheden van dood, rouw, sterven en begraven. Dit Requiem is niet zoals de Requiemmissa een bede voor het zielenheil van een

overledene, maar troostmuziek voor allen die geliefden te betreuren hebben en bezorgd zijn om de eindigheid van hun eigen bestaan. Het is een hooglied van de troost. Hier vinden we geen 'Dies Irae', geen hel en verdoemenis, geen bedreigende apocalyptische perspectieven, maar bemoediging voor treurende en twijfelende op basis van een bevrijdend en troostrijk vertrouwen in Gods onvoorwaardelijke liefde, en een verzoening met de dood. En ten slotte: Brahms' Requiem 'nach Worten der Heiligen Schrift' is geen specifiek protestantse of zelfs maar christelijke muziek. Christus, zonde en kruis mankeren in de tekst, evenals alle andere dogmatische noties. Het woord 'deutsches' verklaarde Brahms - die ook zeker niet voor een nationalist wilde worden aangezien - graag te willen inwisselen voor 'menschliches'.

Structuur

Het zevendelige Deutsches Requiem is fraai symmetrisch opgebouwd rond het vierde deel, een idyllische schets van het Koninkrijk Gods. De hoekdelen I en VII, twee zaligsprekingen, verwijzen naar elkaar, in tekst, muziek en sfeer: 'Selig sind die da Leid tragen', respectievelijk 'Selig sind die Toten'. Het verstilde middendeel wordt geflankeerd door twee delen (III en V) waarin telkens één solist optreedt; de bariton treedt ook op in deel VI maar in een veel ondergeschikter rol. De delen III en V hebben met elkaar gemeen dat zij vanuit het perspectief van de individuele mens zijn gedacht, de delen II en VI zijn daartegenover algemener van aard, het zijn de meest dramatische delen, met grote contrasten tussen pijn en vreugde, lijden en troost; zij eindigen beide met eclatante, jubelende fuga's waarin de romanticus, de classicus en de Bach bewonderaar in Brahms elkaar de hand reiken. Dit formeel symmetrische karakter staat trouwens een doorgaande, vooruitwijzende dynamiek niet in de weg: terwijl de eerste delen 's mensen vergankelijkheid behandelen, openen de laatste delen het troostvolle uitzicht op eeuwig leven. De 'Seligkeit' c.q. benijdenswaardigheid van de doden uit deel VII vormt de troost voor de lijdenden uit deel I.

Eduard van Hengel

Teksten

I. Koor

Selig sind, die da Leid tragen, denn sie sollen getröstet werden.

Matth. 5,4.

Die mit Tränen säen, werden mit Freuden ernten. Sie gehen hin und weinen und tragen edlen Samen, und kommen mit Freuden und bringen ihre Garben.

Ps.126, 5.6.

II. Koor

Denn alles Fleisch ist wie Gras und alle Herrlichkeit des Menschen wie des Grases Blumen. Das Gras ist verdorret und die Blume abgefallen.

1. Petri 1,24.

So seid nun geduldig, lieben Brüder, bis auf die Zukunft des Herrn. Siehe, ein Ackermann wartet auf die köstliche Frucht der Erde und ist geduldig darüber, bis er empfahe den Morgenregen und Abendregen.

Jacobi 5,7.

Aber des Herrn Wort bleibet in Ewigkeit.

1. Petri 1,25.

Die Erlöseten des Herrn werden wieder kommen, und gen Zion kommen mit Jauchzen; ewige Freude wird über ihrem Haupte sein; Freude und Wonne werden sie ergreifen und Schmerz und Seufzen wird weg müssen.

Jesaias 35,10.

III. Bariton en koor

Herr, lehre doch mich, daß ein Ende mit mir haben muß, und mein Leben ein Ziel hat, und ich davon muß. Siehe, meine Tage sind einer Hand breit vor dir, und mein Leben ist wie nichts vor dir. Ach wie gar nichts sind alle Menschen, die doch so sicher leben. Sie gehen daher wie ein Schemen, und machen ihnen viel vergebliche Unruhe; sie sammeln und wissen nicht wer es kriegen wird. Nun Herr, wess soll ich mich trösten? Ich hoffe auf dich.

Ps.39, 5.6.7.8.

Der Gerechten Seelen sind in Gottes Hand und keine Qual rühret sie an.

Weish. Sal. 3,1.

IV. Koor

Wie lieblich sind deine Wohnungen, Herr Zebaoth! Meine Seele verlangt und sehnet sich nach den Vorhöfen des Herrn; mein Leib und Seele freuen sich in dem lebendigen Gott. Wohl denen, die in deinem Hause wohnen, die loben dich immerdar.

Ps.84, 2.3.5.

V. Sopraan en koor

Ihr habt nun Traurigkeit; aber ich will euch wieder sehen und euer Herz soll sich freuen und eure Freude soll niemand von euch nehmen.

Ev. Joh. 16,22.

Sehet mich an: Ich habe eine kleine Zeit Mühe und Arbeit gehabt und habe großen Trost funden.

Sirach 51,35.

Ich will euch trösten, wie Einen seine Mutter tröstet.

Jes. 66,13.

VI. Bariton en koor

Denn wir haben hie keine bleibende Statt, sondern die zukünftige suchen wir.

Ebr. 13,14.

Siehe, ich sage euch ein Geheimnis: Wir werden nicht alle entschlafen, wir werden aber alle verwandelt werden; und dasselbige plötzlich, in einem Augenblick, zu der Zeit der letzten Posaune. Denn es wird die Posaune schallen, und die Toten werden auferstehen unverweslich, und wir werden verwandelt werden. Dann wird erfüllet werden das Wort, das geschrieben steht: Der Tod ist verschlungen in den Sieg. Tod, wo ist dein Stachel? Hölle, wo ist dein Sieg?

1. Korinther 15, 51-55.

Herr, du bist würdig zu nehmen Preis und Ehre und Kraft, denn du hast alle Dinge geschaffen, und durch deinen Willen haben sie das Wesen und sind geschaffen.

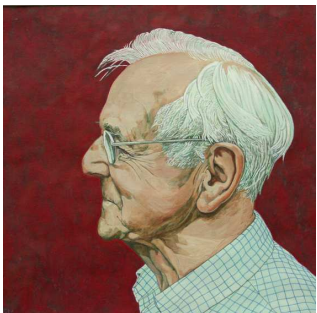
Off. Joh. 4,11.

VII. Koor

Selig sind die Toten, die in dem Herrn sterben, von nun an. Ja der Geist spricht, daß sie ruhen von ihrer Arbeit; denn ihre Werke folgen ihnen nach.

Off. Joh. 14,13.

Dirigent – Pianist

(portret: Hans ter Horst)

Jan Hupperts studeerde piano, orgel, koor- en orkestdirectie in Maastricht, Amsterdam en Parijs. Als concertpianist trad hij op met onder meer het MSO, het Residentieorkest en de Groninger Orkestvereniging. Daarnaast verzorgde hij recitals. Jan Hupperts was medeoprichter en vijftien jaar lang eerste dirigent van de Zuid-Nederlandse Opera.

Als inspirator en pedagoog (hij was 30 jaar lang als muziekleraar actief) heeft hij vele jonge mensen liefde voor muziek bijgebracht, in het bijzonder door hen gebruik te leren maken van de stem. Op eenzelfde wijze werkt hij met zijn koren door verbetering en verbreding van repertoirekeuze en het steeds maar blijven

werken aan de ontwikkeling van de aanwezige talenten. Het vorige concertseizoen stond in het teken van Jan Hupperts 85ste verjaardag. Bij de feestelijke uitvoering van Rossini's *Petite Messe Solennelle*, juni 2007 in Maastricht, waren vele oud-leerlingen en oud-koorleden aanwezig die de jubilaris – na afloop – spontaan een muzikale hulde toezongen.

(foto: Amycal Maastricht)

Paul Huijts werd geboren te Heerlen en ontving zijn eerste pianolessen van Jo Mertens. Zijn vakopleiding genoot hij aanvankelijk aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag en vervolgens aan het Rotterdams Conservatorium, waar hij het diploma Uitvoerend Musicus cum laude verwierf.

In 1990 behaalde Paul Huijts een internationaal succes door het winnen van het 'Concours International de l'Ecole Normale de Musique de Paris'. Aan dit instituut rondde hij zijn studies af. In oktober van het zelfde jaar viel de pianist opnieuw een belangrijke erkenning te beurt door de toekenning van de 'Bremen-Aanmoedigingsprijs 1990'.

Van Paul Huijts verscheen op het Erasmus-label een solo-cd. Sindsdien volgden er optredens op zeer vele Nederlandse podia, solistisch, met orkest, of in kamermuziekverband. Hij trad op in de Salle Cortot te Parijs en in Orlando USA en was geprogrammeerd als solist tijdens het WMC Kerkrade 2001. Hij soleerde met de Koninklijke Harmonie Thorn o.l.v. Jan Cober.

Paul Huijts verleende zijn medewerking aan talrijke radio-opnames en heeft naast zijn solistische activiteiten veel ervaring als begeleider en kamermuzikspeler. Zo werkte hij regelmatig samen met de violist/componist Marijn Simons, begeleidde hij met veel succes de befaamde violiste Theodora Geraets en zangers als John Bröcheler en Marcel Reijans. Paul Huijts treedt jaarlijks met TKM op.

Vocale solisten

Britt Truyts, sopraan werd in Borgerhout (België) geboren en volgde een vooropleiding klassieke zang in Antwerpen. Vanaf 2001 studeerde ze bij Yvonne Schifflers aan het Conservatorium van Maastricht, waar ze in 2005 haar bachelor klassieke zang behaalde. Daarnaast volgde Britt masterclasses bij John Bröcheler, Roberta Alexander en barokspecialist Jos van Veldhoven. In 2008 zal Britt haar masteropleiding aan het Conservatorium Maastricht voltooien. Aansluitend zal ze toetreden tot de Internationale Operastudio Amsterdam. Ook is ze in september 2008 toegelaten tot de eerste Ronde van het Internationale Vocalisten Concours 's-Hertogenbosch.

Britt Truyts werkte mee aan diverse opera-producties van de Operaklas Conservatorium Maastricht en Opera Zuid. Als soliste trad ze op met het LSO, het Brabants Orkest en zong ze o.a. liederen van Sjostakovitsj (tijdens het Sjostakovitsj-festival Maastricht in 2006), de liedcyclus *La flûte de jade* van Andrée Bonhomme, die ook op CD is verschenen, de *St. Lucaspassie* van Bach en het *Gloria* van Vivaldi. Bij TKM zong ze vorig jaar de sopraansolo in de *Petite Messe Solennelle* van Rossini. In november 2007 was Britt finaliste bij het 'Concorso Musica Sacra' te Rome.

Salvatore Scalzo is een jonge bariton in 1983 geboren in het Zuid-Italiaanse Catanzaro.

Hij begon zijn zangstudie bij Rosa Perulli in Cosena. Al in 2002 won hij een prijs bij het vocalisten-concours 'Concorso Internazionale lirico città di Brindisi'. In 2004 werd hij toegelaten tot het prestigieuze Conservatorium 'Santa Cecilia' in Rome. Zijn leraar was bariton Carlo Desideri. Na het behalen van zijn diploma, in 2007, kwam hij naar Nederland om zijn zangstudie te vervolgen aan het Conservatorium Maastricht bij Frans Kokkermans. In Maastricht wil hij zich verdiepen in het niet-Italiaanse repertoire, vooral van Duitse en Engelse componisten.

Salvatore heeft al heel wat ervaring als zanger opgedaan, zo werkte hij in Rome mee aan producties van Bellini's *La Sonnambula* en Verdi's *Rigoletto*. Bij Opera Zuid zong hij in Massenets *Cendrillon*. Als concertzanger trad hij op in Rome en in zijn geboortestreek Calabrië.

Naast zijn artistieke leven studeerde Salvatore in Rome cum laude af in de studie 'International Relations' en volgt hij momenteel aan de Universiteit Maastricht de masteropleiding 'Analysing Europe'.

